

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cen.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foiaie bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 8 Iunie 1907.

Numărul 22.

Prelegeri pentru popor.

În anii din urmă, Asociațiunea a pornit o mișcare foarte sănătoasă, inițiind prelegerile pentru popor, cari decurg din ce în ce mai cu sistem, și a căror roade nu se pot trece cu vederea nici chiar de către oamenii cei mai sceptici.

E o revenire la matcă, aceasta.

Cu prilejul adunărilor generale, când jurnalele românești țineau să scrie un articol de fond despre Asociațiune — odată la an! — organele, cari nu aveau motiv de a tă-măia cu orice preț activitatea acestei instituțiuni menite a promova cultura poporului, au accentuat în diferite rânduri, că ori cât de bogată s'ar părea activitatea aceasta, ea cuprinde foarte puțin miez, căci pentru popor nu s'a făcut până acum aproape nimic.

Cu bibliotecă poporală a Asociațiunei, cu foiaie ce se redactează, cu începutul acestui an, pentru popor, și, mai ales, cu prelegerile populare, Asociațiunea a dovedit însă, că știe să revină la misiunea ei adevărată, luminând poporul, dis-

tribuind cărți, punându-se astfel în imediat contract cu dânsul.

Prelegerile aceste, tocmai fiind că se țin cu un aparat mai nepretențios, sunt neasemenat mai folositoare pentru popor, decât disertațiile, ce se țin cu prilejul adunărilor generale, fie districtuale, fie ale centrului. Conferențiarilor nu au aici nici un motiv de a parada cu știința lor, ci se acomodează trebuințelor poporului. Acesta, la rândul lui, iese și el la iveală — de după ușe — și ascultă cu multă tragere de inimă povețele folositoare.

Conferențiarilor își aleg sugetul din trebuințele cele mai arzătoare a poporului, vorbindu-i la inimă și pe înțelesul tuturor.

E o plăcere să asisti la astfel de prelegeri, să urmărești privirile ațintite ale oamenilor, să vezi cum clătină din cap în semn de aprobare și cum apoi se imbulzesc la distribuirea cărților, cari li-se dau cu totul gratuit.

E un ogor păraginit acesta, care recere putere multă și muncă și mai multă, pentru că roadele să nu mai întârzie, după cum au în-

târziat până acum atâta amar de vreme.

E un început acesta și greu muncii abia de aci încolo are să vină, dar ne facem o datorie im-gestrându-l știindu-ne și noi printre aceia, cari ani de-a rândul l-am solicitat.

E un început, dar munca aceasta nu se poate opri, pornită odată, căci, se va fi muncit și mai înainte, fără îndoială, dar direcția nu eră cea bună, cea singură bună.

Se poate spune la acest loc, că începutul acesta s'a realizat până acum, după a noastră cunoștință, abia în 2—3 despărțăminte. Ne mirăm de această trăgănare a lucrurilor, mai ales, că e un lucru așa de ușor și de puțin costisitor: oricare cărturar, care se pricepe la economie, poate ținea o prelegere din vre-un ram economic, împărțând poporului măcar unele lucruri teoretice, de economie rațională; oricare cărturar poate să le dea câteva povețe cu privire la folosul asigurărilor d. e., să le cetească o pagină din Creangă sau din Slavici, să le spună câteva cuvinte privitoare la trecutul nostru.

FOIȚĂ.**Între emigranți.**

III.

Trei zile cu emigranți români.

Pomenisem, că toți emigranții erau îmbrăcați în haine nemțești de culoare întunecată: portul muncitorilor. Altfel nu-i lasă să intre în America. Deja veșmântul din afară trebuie să vestească și să-i aducă aminte noului sosit în marea republică a uniunii americane de nord, că aici e o singură societate, o singură unitate: unitatea națiunii politice americane, care primește la sânul său, și la masa sa bogată pe toți oamenii cinstiți și doritorii de muncă, fără considerare la originea, limba și legea lor.

Dorul meu eră să dau cât mai în grabă de români, să-i văd, să-i cunosc, să vorbesc cu ei, să le spun un cuvânt de mângâiere și de îmbărbătare. Nu dădeam însă de ei. Și eram sigur, că trebuie să fie pe naie și români, deși poate puțin. Dar din datele

ce le aveam încă de acasă, îmi făceam concluzia, că nu poate fi naie cu emigranți, pe care să nu părăsească țara și români. M'am adresat căpitanului năii, și l-am rugat să-mi deie lista călătorilor, să văd dacă sunt români. Mi-a spus, că încă nu e completă și că se lucră tocmai la aranjarea certificatelor și documentelor, cu scopul mai apropiat, să se deie de urma celor șese fugari, pe cari-i-a cercat poliția în portul dela Fiume, ca eventual aflându-i să-i poată retrimite dela Palermo.

Spre a satisface curiozitatea cetitorilor, însemnez la acest loc, că toți cei șese fugari au fost aflați pe naie și apoi predați consulatului nostru dela Palermo, care i-a și retrimis cu vaporul societății reg. ung. Adria cu numele „Arpád,” însă doi înși au luat-o la sănătoasa în portul dela Messina, iar al treilea s'a șters după sosire la Fiume, și astfel au ajuns în mâinile poliției dintre șase fugari numai trei.

Reîntorcând acolo, de unde am plecat, la căutarea fraților mei, mă aflam încurcat, neștiind cum să pot da de ei. Agrăiam și pe unul și pe altul: român ca în palmă. Ascult și ici și colo conversațiile: n'aud vorbă românească. Eram cam năcăjit; mi-am făcut

cheltuială, am pornit pe un drum așa de lung și obositor, și acum iată nu dau de un suflet românesc.

Atunci mi-a venit o idee. Mi-a venit în minte, că ne aflăm în săptămâna luminată, că cei mai mulți dintre emigranții români, dacă sunt pe naie, nu au petrecut ziua mărită a Inverii în satul lor. Mi-am zis: dacă sunt aici români, atunci salutul ce în zilele aceste cu bucurie îl rostesc toate buzele românești, cu îndoită bucurie va fi întimpinat de emigranți, și răspunsul nu va întârzi. Trecând prin mulțime, cu vocea ridicată am exclamat: *Hristos a înviat!* Și îndată a răsunat și dintr'o parte și dintr'alta, în toate feliurile de pronunțare, după ținuturi, răspunsul cunoscut: „Adevărat c'a înviat.”

Eră spartă ghița: în scurt timp mă văzui încunjurat de o mică ceată de români, care pe a doua zi crescă, pentru că pe atunci și românii înșiși făcuseră cunoștință între sine și se lăți vestea între ei, că au un însoțitor, pe care dragostea față de ei l'a adus și care e gata a le întinde și mângâierile sfintei biserici.

Pot să spun, și sperez că cetitorii înșiși vor pricepe, că bieții frați ai mei au avut foarte mare mângâiere și bucurie.

Și s'o facă aceasta fără multa bătaie de cap, vorbind la înțelesul poporului, cugetându-se la folosul real ce-l poate el trage din sfaturile de natură economică, ori la folosul moral, ce poate să-l aibă din o lectură bună și potrivită.

Despărțământul „Blaj” al Asociațiunii sub conducerea zelosului prezident Prof. Ioan F. Negruțiu, o putem spune cu mândrie, și-a făcut și în anul acesta datorința.

Seria prelegerilor începute în anii trecuți, s'a continuat și în anul acesta.

Prelegeri s'au ținut, după programul publicat în organul Asociațiunii, în 10 comune, dar au vorbit aproape prettindeni doi sau trei conferențieri și s'au distribuit mulțime de cărți.

Ca un simptom foarte îmbucurător mai remarcăm, că la aceste prelegeri au luat parte activă nu numai comitetul despărțământului, ci și alți bărbați de inimă, cari înțelegând importanța acestora, s'au grăbit să contribuie și ei după putință.

Sperăm că începutul acesta va afla câți mai mulți și cât mai însuflețiți imitatori.

Din dieceza Gherlei.

— Câteva reflexii. —

Mal azi primăvară un ziar de al nostru a publicat un apel, al unor preoți din dieceza de Gherla, care departe de a ajuta ceva cauzei, din potrivă a stricat foarte mult.

Ori cine de aici, trebuie să recunoască, că în dieceza noastră, sunt atâtea miserii, a căror vindecare și delăturare se impune cu un ceas mai curând. Și doctorul dacă observă, că rana bolnavului nu se vindecă cu alifiile prescrise de el, apucă cuțitul. Alifia înmoaie și răcorește, cuțitul taie și doare dar nu-i încetărează. Rana trebuie vindecată, căci altcum se cangrenează întreg trupul și aduce moarte.

Așa stăm și noi!

Trupul diecezei noastre e acoperit întreg de rane, cari de cari mai primejdioase. E de datorința tuturor ca să lucre din răsuferință pentru delăturarea acestor rane, dacă nu vrem să vedem întreagă dieceza ajunsă la ruină. De mult focul n'a mai rămas sub spuză, ci a prins putere, și cu timpul flăcările vor crește mereu cât vor incendia întreagă dieceza, începând dela Cluj până la Bogșa în Maramurăș și dela Năsăud până departe la Tisa. Și dacă numai atunci, cei puși la cărmă se vor trezi din nevrednica nepăsare în care petrec, durere, va fi prea târziu! S'a trecut vremea, ca, la cererea cutărei conferințe protopopești, de a se convoca sinodul diecezan, să se răspundă, cu frasa cunoscută: iar se ocoșesc preoții din protopopiatul cutare!... acum nu ne mai ocoșim nici unul, ci ca dintr'un glas strigăm cu toții, dând alarmă.

Preoții cu apelul au amenințat cu schimbarea firmei, — asta e ceva nedemn de un

servitor al bisericii române unite, care de mai bine de 200 ani, duce viață de martir; „Un frate mai mic” ne aduce aminte de cuvintele Scripturii: „bate și țese va deschide!” dar și sfatul acesta e cam tineresc. Scriptura aceasta o cunoaștem noi mai de mult și de mult am pus-o în praxă. Dar ce folos, ușile sunt zăvorite; de mult ce n'au fost folosite, cheile s'au ruginit și țâțanele s'au înțepenit. Azi glasul umilit și blând nu mai deschide ușa stăpânului, mușgaiul și rujina s'au pus una lângă alta și-au cuprins toate aperturile. Trebuie o voce mai puternică, un braț mai îndrăzneț, care să smulgă ușa din țâțani și să vorbească ca să se audă departe glasul nostru al preoților, cari cerem ajutor.

Sunt mai bine de doi ani, de când în frunte cu veneratul și de toți iubitul nostru vicar dela Șimleu: Alimpiu Barbulovici, recunoscut de toți ca om cu multă experiență și sprijinit de un alt fruntaș între preoți și ajutat de toți protopopii părților ardelen, sălăjene și chiorene, ne-am tânguit Episcopului, cerând convocarea unui sinod diecezan, ca să ne spunem păsurile și năcazurile, cari ne apasă și ne gârbovesc umerii. Și ce s'a ajuns? Ca și o petricică, aruncată de un băiețel în un lac. Câteva unde mici, apoi tăcere și liniște.

Ei, dar aceasta nu-i destul! Sfintele Canoane ale bisericii noastre dispun ținerea Sinoadelor. Și dacă glasul nostru n'a aflat răsunet în inima Arhierului, și dacă cei din jurul lui nu le-au găsit destul de sincere și fundate, ca să-i le descopere, este forul cel mai mare căruia trebuie să i-se închine și Esclența Sa și care li poruncește să convoace sinodul diecezan, când o poștește aceasta prosperarea diecezei, a preoțimei ori a credincioșilor.

Acum lucrul cel dintâiu mi-a fost să-i cunosc pe toți și pe toți să-i adun în jurul meu. Lucrul acesta nu mergea așa ușor, pentru că bieții oameni nu se cunoștiau între sine, și se purtau unul față de altul cu neîncredere, ba nu cutezau unii a-mi crede nici mie. Astfel un tinăr din Daia, din jurul Sebeșului-săsesc, pe care l-am cunoscut, că e român ardelen de pe tivitura cămeșii, n'a voit să se mărturisească de român și să-mi creadă, până nu am spus, că am fost în satul lor și i-am mai spus, cum îl chiamă pe popa și pe notarul lor și că cine au moșii mari în satul lor și cari sunt satele învecinate și că cunosc pe „domnu Zevedeu” (Murășan) dela al căruia bancă a împrumutat el cei 150 floreni, cu cari pleacă acum, să-și cante norocul.

În urmă totuși am grupat pe oameni și ei înșiși de atunci au prins curaj, așa că a doua zi, Duminecă în 12 Maiu, după prânz, l-am găsit pe Nicolae Stoichescu, zugrav din Caransebeș, cetind „Libertatea” din Orăștie. Cetia tocmai lista contribuenților pentru gimnaziul din Brad, care listă numita foaie o publică sub titlul „Inimile bune răspund.” Cu ochii scâlțați în lacrimi îmi spunea numitul Nicolae Stoichescu, că dacă li va ajuta Dumnezeu, apoi va trimite și el pentru acel scop ceva bani; numai să petrec cu atenție lista, și am să mă conving.

Începând a face cunoștință rând pe rând cu oamenii, în scurtă vreme ajunsei a constată, că numărul românilor de pe naie ajunge la 200, din cari abia erau trei femei, o copilă de 8 ani și un băiat de 4 ani. Toți ceilalți erau bărbați în floarea vârstei și tineri plini de viață. Și erau din toate părțile patriei locuite de români. Astfel am

aflat din comitatul Maramurășului, din comitatul Sătmăruului (Baia mare, Piskolt, Ér-Endréd), din comitatul Torontalului (Sănicolau mare, Comloșul-mare, Toracu-mare, Pésac, Ecica), din comitatul Arad (Arad, Chișineu), din comitatul Timiș (German), din comitatul Caraș-Severin (Caransebeș), din comitatul Albeii inferioare (Daia, 15 tineri), din comitatul Clujului (Sâmbotelec), din comitatul Turdă-Arieș (Lechința de Murăș), din comitatul Murăș-Turda (Petrlaca), apoi din comitatele Bistrița-Năsăud, Selagiu, Solnoc-Dobăca, etc. Repet: erau reprezentate toate ținuturile patriei noastre locuite de români.

Impresie deosebită a făcut asupra mea emigrarea femeii Iuliana Papp măritată Ardelen Mihaiu. Dânsa mergea însoțită de copilă ei de 8 ani cu numele Sidonia (Sídica) Eră din Gaiul-Aradului și mergea la bărbatul ei, dus de trei ani, care i-a scris să meargă acum și dânsa cu copilă, că au din ce trăi. Mi-a povestit sârmana femeie, că trăiesc părinții ei, are trei frați: toți în Arad. Părinții și frații în genunchi au rugat-o să nu meargă, să vină acasă bărbatul ei, să-și părasească mai bine bărbatul decât pe ei: să rămână cu ori ce preț. Mi-a spus, că i-a fost foarte grea hotărârea. În urmă s'a hotărât, se duce la bărbat. Am rămas foarte mișcat de povestirea ei. Iată că cuvântul Domnului rămâne în veac: Și va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă-sa și se va alipi de femeia sa... și ce-a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă... iară femeia să se teamă de bărbat.” Emoțiunea mi-a stămpărat-o exclamarea de mirare a Sídicei, care la vederea luciului imens al mării a erupt în cuvintele: „Vai mamă, ce apă mare!” Sârmana: ea nu văzuse încă nici Mureșul, măcarcă eră din Arad.

Spusesem, că până-ce pe celelalte va-poară ale societății Cunard anume pe vapoarele: Pannonia, Slavonia și Carpathina, se află localitate anumită pentru sevărirea serviciilor divine, pe atunci pe vaporul „Ultonia” astfel de localitate nu este. Căpitanul însă a fost atât de prevenitor, încât ne-a pus la dispoziție sala de mâncare de clasa a treia, unde mi-s'a dat voie să adun pe emigranții noștri. Ași fi dorit mult să pot sluji o sfântă liturgie și să împărtășesc pe frații noștri iubiți cu merindea vieții de veci, dar cum zic naia nu era aranjată în scopul acesta. Așa Dumineca Tomii am serbat-o cântând Christos a înviat și stichurile „Să se scoale Dumnezeu” și celelalte dela încunjurarea altarului. Apoi, fiindcă vaporul trecea tocmai în fața insulei și orașului Lissa, am cântat lin „Cu sfinții odihnește” pentru frații noștri cei căzuți cu glorie la acel loc în anul 1866 și pentru nemuritorul erou, fericitul Baron Ursu, mort și el înainte de aceasta cu câțiva ani. Apoi am ținut o cuvântare, pornind din cuvintele Psalmistului „Săturane-vom de bunătatea casei tale, a Bisericii tale celei sfinte. Cele înfricoșate pe dreptate ne răspunzi noue, Dumnezeu mântuirii noastre, nădejdea tuturor marginilor pământului, și acelor de pe mare departe. Că-ți întărești munții cu țaria ta, încins fiind cu putere. Cel ce alinezi sunetul mărilor, sunetul valurilor ei, și răpștirea popoarelor. Și se vor spăimânta cei-ce locuiesc pe margini de semnele tale” (Ps. LXIV). Le-am vestit apoi, că cei-ce n'ar fi corăspuns încă poruncei s. Bisericii, de a-și mărturisi păcatele la ss. Paști, să se folosească acum de ocazie și să plinească această poruncă. În scopul acesta mâne-zi, Luni voi fi la dispoziția lor. Cine știe, când vor mai avea un asemenea prilej!

Sau doară chestia aceasta nu e destul de lămurită? nu e destul de evidentă și arzătoare boala care se lățește prin dieceză?

Aduc numai o pildă din cele multe!

Clericul, care 16 ani a studiat gimnaziul cu mari cheltuieli și 4 ani a ascultat și studiile teologice, dacă se chirotonesește ca preot, foarte adese e avizat ori la aceeași ocrotire părintească, care a avut-o și până acum, ori la bunăvoința socrilor. Și nu arare ori se dă cazul, de e silit a se mută din un loc într'altul, împreună cu muierea și copiii, mai ales în părțile așa numite unguerene, — până când sau prin moartea cutărei preot, sau prin isgonirea altui confrate dela parohia avută, primește dela locurile mai înalte „pauciănia“ la acel beneficiu parohial, firește în calitate de „administrator interimal“, cu care titlatură rămâne până la groapă. Aci i-se începe bietului administrator interimal valesa plângerilor; adevărata cale a Calvariei. După istovirea alor 16 ani de studiu și așteptarea a câtya timp după beneficiu, cu dorul de-a lucra în via Domnului — ținta doririi lui și-a părinților săi, lucrul cel mai de căpetenie i-se impune de împrejurările locului, ca să cerce „pulzurile“. Oare cu osana ori cu furci de fier va izbuti a se introduce la beneficiul parohial, la fiitorii săi fii sufletesti? Și dacă *poporului suveran*, sau mai bine zis cutărui gura-satului nu i-a plesnit prin minte, sau n-au avut *popa lor tocmît*, pe care să-l aducă în straiță, dela aceia, în ale căror mâni sunt puse destinele diecezei, atunci sosește și ziua introducerii în parohia primită. Acolo apoi e rândul *poporului*. Unii că-i prea tiner, alții că-i prea mic de statură. Unii că-i ras la barbă, alții că-i prea brunet. Unii teacă, alții pungă. Un lucru — mai pe sus de toate reiese la iveală. Lor le trebuie „Contratuz“ să știe toți: pe ce le vine de popă! „Iacă noi avem la clejiă 8—12 jughere de pământ.

Celui alt — cu aludare la preotul repanzat, ori pe care l'a alungat din parohia dinșii, i-au dat și bir, o jumătate de cucruzi, dar mai departe nu dăm birul (lectical). Pentru prohod atăta etc.“ Și adese-ori ușa dela *casa lui Dumnezeu*, e încuiată. Gurile satului, căci oamenii frunțași și cu ceva simțuri se retrag, și nu arare-ori femei și copii se pun și se postează ca o baricadă înaintea aceleia. Și până când bietul tiner preot, să mai dă, înmărmurit de rușine după spatele Mult Onoratului, care astădată suplinește pe Dispunătorul, Episcopul sep, — unul din popor cel mai aprig, se desface, tinzând spre Comisarul Arhieroului coala de hârtie — shema compusă de dânsii și iscălită cu sumedenii de nume, morți și vii.

Nefericitul de comisar episcopesc, îngrijat, că nu va face destul încredințării date, vrând, nevrând îndeamnă pe nou denumitul preot, să se dimită cu cei mai neînsemnați oameni a satului, la „Alcăzaș“ (la târguială).

Orice capacitate e fără folos. *Poporul știe una și rea...*

„Pe cum li-au succes satelor din vecini, micșorarea plăților preotești — pentru ce să se lase dânsii *mai slabi oameni*, decât alții din alte sate?

În fine: protopopul, ca să nu dovedească *înaintea Veneratei Superiorității*, „lipsa de prudență pastorală“, primește întru toate scărițarea din puținul salar preotesesc.

Noul preot, după cele premerse, ce are să zică? De-o parte încunjurarea rușinei din partea aceloră cu cari stă în legături firești mai apropiate, de altă parte focul sacru de-a premări pe Dumnezeu pe care s'a jurat a-l servi în viață, numai să se vadă odată la sf. altar a Domnului, — le zice celor ce strigă „*restignește-te!*“ — fie!

Iată deci, că salarul i-s'a redus. Nici pe un servitor ordinar de ceva treabă — cu scumpetea ce domnește în zilele noastre nu-l poți ține cu atăta.

Și asta se întâmplă de comun unde se duc preoți tineri. Excepțiunile sunt foarte rari. Eclatantă dovadă, că Dnii protopopi ar preda această însărcinare, ori cui altora, numai să nu trebuiască a o îndeplini.

Și dacă atâtea greutăți întimpină un preot tiner, își poate ori cine închipui, ce se întâmplă, când e vorba de preoți bătrâni, cari ls siliți a se strămută din o parohie în alta.

Destul atăta, că schemele stolari, astăzi la noi, numai în cartea vicarului T. Bud mai stau scrisă pe hârtie. Încă dela conscrierea congruei încoace, *unde numai s'a făcut încercarea*, s'au redus toate emolumentele preotești aproape la nulă.

Și nu-i mirare! În ordinațiunile conzistoriali se impune, că micșorarea venitelor preotești nu's permise. Nu s'a dat însă caz, ca să se fi pedepsit vre odată preotul ori protopopul, care cu prilejul instalării, de frica rușinei sau a compromisiunei, a trebuit să reducă din stole.

Cred, că ajunge de astă dată. Starea aceasta nu mai e de suferit. Autoritatea preoțimeii, misiunea ei divină, e redusă la tocmeirea unui servitor, cu care încă te dispute, da de cumva l'ai putea avea cât mai ieftin.

De aceea ridic glasul meu, și împreună cu mine a sutelor de confrăți, cerând sanarea relelor ce ne bântue, până când nu e târziu, căci dacă bacilul descompunerii întră odată în trup, e greu să-l mai delaturi, de stărpit nu mai e vorbă.

Un frate mai bătrân.

Dimineața următoare, într'un colț al năii, retras lângă nește pânze, ferit de privirea mulțimei, am început slujba cea mai frumoasă a preoției, de a împăca pe oameni cu Dumnezeu, de a vindeca morburile sufletului. Nu voiu uita în veci ceasurile acele. Tocmai ne apropiam de vestita strimtoare Messina, străntoarea de mare dintre peninsula Appenina și insula Sicilia. În fața noastră se ivea imosant vulcanul Etna, a cărui înălțime e de 3247 metri. Pe crater vecinic iese fumul, sămn al fierberii neîntrerupte ce se petrece în interior, iar vârful și coastele sunt coperite cu zăpadă până jos, unde deodată, fără multă trecere se începe cea mai frumoasă și mai bogată vegetație a climei călduroase, proprie frumoasei insule Sicilia. De-a sânga năii e coasta siciliană de-a dreapta coasta Calabriei, cu munții acoperiți și ei de zăpadă. Pe ambii termi orașe și sate cu cele mai pitorești poziții. În urmă între toate aceste fața lină, vânăta a mării. Se poate ceva mai înălțător, decât ca în fața acestei grandioase manifestațiuni a puterii și înțelepciunei dumnezeesti să împlinești rolul de mijlocitor, rolul de conducător și povățuitor al omului rătăcit iarăși la Dumnezeuul său? Erau fericiți frații și fii mei penitenți, dar mai fericit am fost eu, că de atăta mângăiere și îndestulare sufletească m'am învrednicit.

Între oarele 12 și 1 trecurăm printre Scylla și Caribde. De acolo își accelera mersul și la prânz căpitanul mi-a vestit că după toată posibilitatea seara la 7 oare vom sosi în Palermo.

După prânz m'am dus deci iarăși între emigranți și mi-am luat rămas bun dela ei. I-am conjurat să rămână statornici în cre-

dința lor strămoșască, să se organizeze bisericeste, pentru că biserica le va păstra deopotrivă patria și neamul. Mai presus de toate le-am legat de suflet, să revină iar acasă, unde precum cântă poetul, și dacă ar fi mai rea pânea și mai grea peatra, totuș e mai dulce traiul și mai ușoară peatra de pe mormânt.

Despărțirea a fost dureroasă. Eu însumi nu mai puteam ascunde emoțiunea mea și doriaș să mă văd cât de curând pe uscat.

Îndată după șapte oare am intrat în portul din Palermo. Poziția orașului încunjurat de munți în formă de potcoavă, la o parte cu Monte Pellegrino, în fund cu renumita catedrală dela Monreale, e din cele mai frumoase. Apoi vegetația nefîntrecută, cu mii și mii de jughere de păduri de portocale, smochine, lămâi, finici, cactus, sal. îl vrăjește pe privitor cu desăvârșire. Cu drept cuvânt s'a dat acestui semicerc numirea de *Scoica de aur* (Concha d' oro).

Era deja 8 oare până ce vaporul s'a putut ancora. Oficialul dela poliția de port s'a arătat peste măsură de prevenitor, dându-mi voie să părăsesc vaporul în contra regulamentului, după care vapoarele cari sosesc după șase oare seara, nu mai pot primi dreptul de-a comunica cu uscatul până în dimineața zilei următoare. Până și finanții s'au arătat binevoitori, lăsând să-mi trec bagajul fără a-l cerceta. De pașaport firește nu m-a întrebat nime.

Primind deci voie de a părăsi năia, mi-am luat rămas bun dela căpitanul și oficialii vaporului, apoi dela teți emigranții, cari erau adunați pe coperiș și petrecut, de aclamațiuni lor, rostite cel puțin în opt limbi diferite, am scoborit scara cea lungă

m'am așezat într'o luntriță și am pornit spre term. Puteam fi la o sută de pași dela vapor, plutind printre vasele ancorate în port, învăluit în întunerec, când deodată îmi străbătură la urechi acordurile celui mai glorios imn triumfal: *Hristos a înviat*. Era ultimul salut al fraților de pe „Ultonia“. Am suspinat greu și răspunsul „Adevărat c'a înviat“ mi s'a poticnit pe limbă. Am debarcat în Palermo cu sufletul îndurerat pentru țară, pentru biserică și pentru neamul, care astfel își pierde fii săi cei mai vâjnoși — pentru a nu mai revedea pe foarte mulți dintre ei.

Dispoziția sufletească îmi era, ca a unui comandant-general, care a pierdut în luptă două mii dintre soldații săi cei mai bravi.

Că nu suferă îndoială: tot vaporul ce pleacă la America, pentru țara noastră în-samnă un regiment pierdut.

E. V.

Ceasurile din urmă ale unui osândit.

Povestire de O. Klausmann.

(Continuare).

3

Osânditul se simte tras la o inimă ce bătea tare de iritare și spaimă, și un glas îi șoptește în ureche:

„Curaj, încredere în Dumnezeu“. Și simte cum cade o lacrimă pe fruntea sa, și el descopere, că hărbatul, care a șezut răbdător lângă el, îl strânge acum la peptul său. Simțemintele, cari se mișcă până aici

În atenția Venerabilului Consistor de Gherla. Ni se comunică următoarele: În Șamșond, oare când reședință protopopească, deși toți credincioșii vorbesc bine românește, totuși băieților români, cari cercetează școala de stat, chiar și religia li-se propune în limba magiară. Cum se face asta? Oare Domnul protopop tractual — ca inspector școlar — să nu aibă știre de acest lucru trist, când aceasta o știm și în alte tracte depărtate? Și dacă da, de ce n'a îndrumat preotul respectiv să susțină dreptul limbii noastre bisericesti în instruirea religii? Sau dacă respectivul preot nu s'a supus îndrumărilor Dlui protopop, de ce nu l-a arătat Venerabilului Ordinariat? O atare concesiune are urmări nespuse, nu numai pentru pierderea credincioșilor din Șamșond, ci și pentru alte filii și parohii mestecate, unde avem școli de stat. Căci ceea ce s'a putut face într'un loc, se poate și într'altul! Apoi învățătorii de stat dela alte școli, nu s'ar lăsa în privința patriotismului înapoia celor din Șamșond. Scriitorul acestor șire ar putea în această privință povesti multe despre atari încercări.

Rugăm deci cu tot respectul Ven. Superioritate să deie ordin pentru respectarea limbii române. Căci altcum foarte ușor se poate întâmpla că ne trezim, sau fără credincioși, sau cu greco-catolici cari cer liturgie magiară. Indemnul și porunca trebuie să vină de sus, căci atunci preotul nu poate fi șicanat.

D. C.

Obraznicii dela Aiud. Prețuim foarte mult pe cetitorii noștri, dar nu putem folosi și expresiune mai cinstită ori mai blândă. Iată de ce e vorba. Membrii magiari ai congregațiunii comitatului nostru divisați în două partide, au început deja lupta și încă foarte încordată în vederea alegerilor ce

vor urma la toamnă, mai ales pentru completarea postului de vice-comite. Amândouă partidele au ținut adunări de candidare, amândouă și-au ales comitetele esecutive, cari să se pună pe lucru. O partidă — Kossuthiștii intransigenți, — în frunte cu contele Teleki Árvéd, au candidat pe protonotarul comitatului *br. Bánffy Kázmír*, cealaltă pe fostul vice-comite *Szász József*. Membrii români ai congregației, după cât știm, nici n'au luat parte.

Acum deodată comitetul esecutiv a primei partide, în fruntea căruia stă zurbagiul profesor Fogarasi, a adresat o scrisoare către toți membrii congregației, astfel și către români, în cari îi invită să coopereze pentru succesul *br. Bánffy*.

Noi deocamdată, stăm nepăsători în fața acestor hărțuiri, pentru noi e indiferentă deocamdată persoana fitorului vice-comite. Nu putem însă tăcea în fața nerușinatei obraznicii, cu care acest comitet se adresează la ajutorul Românilor, ca să coopereze și din partea lor pentru ca „să ștergem de pe bunul nume de odinioară a comitatului nostru, peata de rușine, care l-a mângit înaintea opiniei întregii țări, prin alegerea de deputați a celor mai extremi și mai esacerbați naționaliști ultraști (hogy-letöröljük varmegyénk hajdani jó hirnevéről a szégyen foltot, mely a legszélsőbb, legmegátalkodottabb nemzetiségi tuzók képviselőkké választásával esett rajta az egész ország közvéleménye előtt).

Dar bine dlor! uitați dvoastre, că acest comitat e aproape românesc în întregime sau? uitați, că ați ajuns să vă cocotați în fruntea trebilor, numai pentru păcatele și negrija noastră? uitați ca deputații Dr. Maniu și Dr. Vajda și ca oameni inteligenți și ca oratori, sunt fala parlamentului, căroro dv. nu sunteți vrednici să le treceți înainte?

Așa credeți dvoastre, să câștigați pe români pentru *br. Bánffy*? gândiți că această impertinență vă înalță în ochii lumii, din potrivă, ea dovedește lipsa ori cărei culturi temeinice și a celui mai elementar bun simț.

Suntem convinși, că nu se va afla nici un român în întreg comitatul care să steie alături cu astfel de oameni, ca cei ce au redactat acel apel. Așa tare, nime din noi nu poate cădea!

Pentru „Convorbiri literare.” Noua direcție dela Conv. liter. față de care de altcum noi avem tot respectul, a crezut de potrivit să se ocupe în nr. 5 din a. c. cu poziția Arhieriei române de peste munți față cu luptele naționale, în special față de proiectul Apponyi.

Regretăm foarte mult, greșelele ce le comite „Conv. lit.” călăuzându-se în aceste apretieri de scrisesele unui ziar de aci, care prin chipul neserios și copilăresc de a tracta chestiunile, și-a pierdut încrederea unei în-sămnate părți din cetitori săi. Fie convinsă „Convorb. lit.” că Arhieriei noștri, fie uniți, fie ortodoxi, și-au făcut datorința, după cea mai bună a lor conștiință, și în îndeplinirea acestei datorințe au avut în vedere interesele întregului neam românesc.

REVISTE.

Austria. Ceea ce doriau mulți Nemți, s'a întâmplat: deputații aleși pe baza programului catolic — conservativ au hotărât unanim să intre în partidul creștin social; astfel a devenit acest partid cel mai mare, având 95 membrii. — Partidele

în inima osânditului, rup deodată legăturile. Simțeminte blânde au învins sălbăticia și mânia; osânditul varsă lacrimi, dar nu lacrimi de mânie și de furie neputincioasă, de des-nădăjduire și de răzbunare neimplinită, ci lacrimi de duioșie și de bucurie, că a aflat un om, care se interesează de el. Nu-și dori el, atunci când i-se vesti sentința de moarte, o ființă omenească să-i zică un cuvânt de mângâiere și de compătimire? — Și iată acum a aflat!

El nu mai lasă mâna bărbatului, care simte o bucurie mare, când văzu cum se topește coaja de pe inima criminalului, care-și dă acum toată silința, a înfuița asupra inimei osânditului, care se opune așa energic ori cărei îndreptări, carea nu voia să știe nimic de Dumnezeu, nimic de pocăință și iertare. Ce nu putu îndeplini litera rece a legii, ce nu putură ajunge amenințările cu pedepsele iadului și cu chinuri vecinice, aceea o ajunge acum prietinel prin cuvintele sale simple.

În adevăr, bărbatul, care veni, spre a ușura celuilalt calea la moarte, i-a devenit acestuia un prietin adevărat.

Bărbatul acesta cu inima sa credincioasă e pentru osândit primul om, care grăește altmintrelea către el ca alții, primul om care se întoarce desinteresat, fără a avea în vedere vrășmașie sau alte rele, la inima și simțământul său.

După duioșie urmează în inima osânditului supunerea în soartea sa, și el simte

în internul său eul său mai bun, carele până aici îl sufoca în lăuntru său, când îl făcea atent, și pe care nu-l înțelegea, deși a fost o parte a eului său propriu, fiindcă îl muștră așa de des.

Ceasurile trec acum ca în zbor. Mezul nopții trecuse de mult, zorii zilei se apropie, dar lor nu le pasă de aceasta. Unul folosește toată puterea și arta vorbirei, spre a împacă pe celalalt cu Dumnezeu și cu lumea, și celalalt ascultă, și ar dori să aibă 100 de urechi, spre a auzi, ce-i-te spune despre bună-tatea, iubirea de oameni a lui Dumnezeu, despre pocăință și iertare. Primele raze ale soarelui strălucesc și în cela osânditului.

Ochii-i ard, dar el nu salută acum cu des-nădăjduire razele celui din urmă soare de dimineată, ci cu duioșie. El privește mut spre cercurile aurii, ce le depinge soarele pe podelele celei sale. O lacrimă îi curge pe față, și el strânge mâna singurului și celui din urmă prietin al său, pe care-l aflase în noaptea aceasta.

Un zgomot profund de lovituri de ciocan și de săcuri se aude în celă. Osânditul știe bine, ce înșamnă, și zimbește înfricoșat. El știe, că în curtea închisoarei clădesc podul, pe care va fi așezat eșafodul. Cu cât se suie soarele mai sus, cu cât se apropie mai tare momentul catastrofei, cu atât mai dese sunt recidivările de spaimă și desperare nebună, dar ele numai scurt timp îi țin inima înclăștă. În sfârșit s'a împăcat cu

soartea și caută a susține cu o frică desperată nădejdea de iertare în viața viitoare, și dacă șovăește, și puterile se pregătesc să-l părăsească, atunci îl mângâie o strângere de mână a prietinelui care nu-l lasă.

Apoi apare deodată un om îmbrăcat elegant, care salută pe osândit cu o mișcare mută a capului. Le face semn celor doi însoțitori, cari îi taie gulerul hațnelor și a cămeșei. Asta nu țin mult. Gădele aruncă o privire examinătoare asupra grumazului osânditului. Și toaleta gădelui e isprăvită. Cei 3 bărbați părăsesc cela, fără a zice un cuvânt.

Unul din temnițeri intră în celă și zice:

„Clopotul condamnaților la moarte va suna îndată, gată-te!”

O serioșitate îngrozitoare se vede pe fețele tuturor bărbaților, cari sunt ocupați la lucrarea din urmă a dreptății omenești. Însemnătatea momentului o simțesc poate-că mai bine, decât osânditul tremurând. El, persoana principală, are numai un gând: „Oh! barem de ar trece odată!”

Acum se aude sunetul clopotului, care vestește cu glasul său de metal începerea execuțiunii.

Osânditul se mai îmbrățișează încă odată cu prietinel ce și l'a câștigat, el se simte încă odată strâns la inima unui om, care-l compătimizește, și în momentul acesta e apucat de o putere, de un curaj, la care nici nu a cutezat a se gândi.

(Va urma).

liberale pe lângă toată truda nu se pot uni în un club, vreau să fac „clubul german”, dar toate nizuințele de până aici au rămas zădărnice. Parlamentul austriac va fi convocat pe 17 Iunie n. Între agendele sesiunii locul de frunte îl ocupă chestia dualismului, carea nu va trece așa ușor în noul parlament, cum trecea până aci în cel vechiu.

Franța. În o foaie creștină socială din Viena cetim un articol trimis din Paris, care ne lasă să vedem mai de aproape serviciile bune ce le-au adus Franței guvernele, cari au alungat din țară congregațiunile călugărești. Deputatul Bresson a rugat la timpul său camera, să primească proiectul de lege despre scoaterea din țară a congregațiilor călugărești, căci averea acestora se va vărsa în fondul de pensii a muncitorilor. Averea aceasta au socotit-o oamenii cam la 11 milioane de franci, cari de bună samă ar fi pus în picioare fondul de pensii a muncitorilor. Averea congregațiilor a fost vândută toată, dar banii ca în palmă, ba ce e mai mult, statul a trebuit să dea încă din al său 6 milioane de franci licvidatorilor pentru vinderea acestor moșii. Cum de s'a prăpădit aceasta sumă, ne explică un francez. Guvernul a avut lipsă să-și câștige niște oameni, de cari se temea mult, mai ales dintre advocații deputați, acestora li-a dat să licvideze cele mai mari moșii. Aceștia au câștigat apoi sume colosale atât dela stat ca licvidatori, cât și dela cumpărători, căci moșiile s'au vândut pe nimica, spre pildă: o moșie prețuită în 600,000 de franci s'a vândut cu 18,000 de franci. În unele locuri speșele licvidării au întrecut banii căpătați din vindere, ori n'a mai rămas statului nimic. Așa s'a vândut spre pildă claustrul călugărilor din Limoges cu 5320 franci, speșele licvidării au fost 5307 franci, iar statul a căpătat numai 13 franci!

Aceasta înșamnă a îmbeta lumea cu apă rece! Bieții de muncitori nu numai că nu au ajuns să poată trăi în tihnă bătrânețele — din truda și abnegarea călugărilor: ei din contră au să plătească dări mai mari ca până aici, din cari să se edifice școale în locul claustrilor și să se plătească profesorii cu plăți foarte mari în locul călugărilor, cari nu aveau mai mult de un franc pe zi!

România. Alegerile s'au început. Alegerile pentru colegiul I de senat au decurs într'o liniște, ce au fost recunoscută de toți, de asemenea și celea pentru colegiul II. Liberali au câștigat izbândă mare. Din 110 locuri, conservatorii au reușit în 10 locuri, dintre cari în 4 n'au avut contracandidat, în 9 locuri e balotaj. E bătător la ochi numărul enorm al voturilor date pentru liberali.

Noutăți.

Iubileul încoronării. Măne în 8 crt. se împlinesc 40 ani dela încoronarea Majestății sale ca rege apostolic al Ungariei. Spre acest scop Majestatea Sa va veni la Pesta unde se vor face serbările iubilare. Escelența Sa Mitropolitul Victor, însoțit de actuarul Iacob Domșa a plecat ieri dimineață la Pesta, spre a fi de față la această festivitate. Clerului arhidiecezan i-s'a dispus ca să țină Duminecă liturgie solemnă împreună cu Doxologia cea mare. În Blaj Sâmbătă dim. va fi liturgie, după care tinerimea se va aduna în sala de gimnastică și un profesor le va ținea o vorbire potrivită despre înșământatea zilei.

Monumentul împărătesei Elisabeta. Luni s'a desvilit în Viena monumentul ridicat în amintirea împărătesei Elisabeta. A fost de față lume multă, întreagă Curtea, în frunte cu bătrânul Monarh, care la cuvântarea consilierului comunal Mayer, a răspuns într'o vorbire foarte mișcătoare.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarelor sume dăruite pentru *f. Masa studenților*: Dr. Alesandru Pop, Blaj, întru amintirea repaus. Veronica Radu 10 cor. Romul Rus, Tătărlăua, întru amintirea repaus. Virginia Boldor și Veronica Radu 20 cor. Studentul I. Maxim, cl. III-a a colectat 940 cor. — Observăm aci, că fondul acesta la sfârșitul anului 1906 eră de 22918'31 cor.

O faptă umanitară. Onorata Direcțiune a Institutului de credit „Patria” din Blaj auzind de focul cel mare ce a fost în comuna Țapu în 6 Maiu a. c. a trimis la 17 familii române un ajutoriu de 725 coroane. On Direcțiune primească mulțumitele noastre și pe calea publicității din partea celor ajutați. Țapu, în 2 Iunie 1907. În numele tuturor. *Basilii Dancu*, preot.

Prelegeri populare. Duminecă în 2 Iunie a. c. s'au ținut prelegeri în comuna Ciurud, sub conducerea dlui *Ioan F. Negruț*, directorul Despărțământului Blaj al „Asociațiunii”. Au vorbit: prof. *Dr. A. Cheșian*, despre hrănirea ca condiție a sănătății și a muncii, și despre stricăciunea beuturilor alcoolice; iar prof. *Ștefan Roșian*, despre muncă, roadele ei și chivernisirea cu înțelepciune a câștigului. După prelegeri s'au dăruit poporului numeroase cărți de cetit. M. On. D. *Alexandru Albini v. protopop onor. și paroch*, a mulțumit pentru bunele învățături date poporului său.

Distincțiune. Domnului *Augustin Paul*, secretar-interpret la Consulatul general al României în Budapesta, i-s'a conferit medalia jubilară „*Carol I. Rege al României.*”

Dela Asociațiune. Secțiia istorică intrunită săptămâna trecută a hotărât compunerea unui dicționar a comunelor locuite de Români, cu numirea în trei limbi. A mai decis să ceară comitetul central reînființarea „*Transilvaniei*” ca revistă istorică-științifică.

Mandatul dela Zorlent. Contra alegerii de deputat la Zorlentul mare a avocatului Dr. Ștefan Petrovici, s'a dat la timpul său protest. La pertractarea protestului însă nu s'a ajuns, de oarece a fost retras sub ridicolul pretext, că nu vor să espună cercul la agitațiile unei noue alegeri.

Știri literare. „*Musa romând*,” escelenta publicație a măiestrului Iacob Mureșian, a început anul al V. cu doue piese musicale: „*Marșul tinerimei*” și fantasia „*Muza Română*,” amândouă compoziții de redactor, doue cântece populare de B. Anastasescu și o compoziție de tinerul artist N. Brățian: „*Cântec*” pe cunoscutele viersuri de Goga. Tendința acestei reviste muzicale, de a eternisa în compoziții măiestre ori în escusite armonisări minunatele accente ale muzicii populare, merită toată considerația iubitorilor de muzică și ar fi o datorință națională ca ea să fie lătită pretutindenea, 12 numeri, cu câte 10 pag. muzică și 2 pag. literatură costă 16 cor.

— Din „*Biblioteca pentru toți*” a apărut Nr. 264 *Victor Hugo: Regele petrecc* dramă în ciuci acte, desvâind o parte din moravurile stricate, ce erau la curtea regilor Franței. Persoanele principale Tribonlet, bufonul Curții și fica sa Blanche sunt descrise admirabil. Versurile măiestre ale lui Hugo sunt traduse în românește tot în versuri de Lud. Dauș. Nro. 266 *Camille Flamarion: O călătorie în cer*, traducere de Iosif Nădejde, descrie în călătorie în vis prin regiunile siderale.

Promoție. *Petru Hetcou de Brancovean* cand. profesor și teol. univ. abs. a fost promovat de Doctor în științele filozofice, la universitatea din Cluj.

Convenire colegială. Colegii, cari au depus examenul de maturitate la gimnaziul român din Blaj în anul 1897 — conform dorinții majorității — sunt invitați prin aceasta la convenirea colegială de 10 ani, ce o vom avea la 28 Iunie n. a. c. în Blaj. Blaj la 5 Iunie 1907. *Flaviu C. Domșa*, profesor.

Concert în Blaj. Universitarii români din Cluj—Budapesta invită cu drag la *Concertul* pe care-l aranjază în Blaj sub patronajul Domnilor *Alexandru Mocsonyi*, *George Pop de Basești*, *Dr. Teodor Mihali*, *Dr. Alexandru Vajda*, *Dr. Iuliu Maniu* și *Dr. Aurel Vlad* cu concursul domnișoarelor *Valeria Papp*, *Virginia Gall*, *Getta Hodosiu* și a domnului *Nicolae Brătianu*. În favorul mesei studenților din Blaj, Duminecă în 23 Iunie st. n. 1907 (prima zi de Rusalii) în hotel „*Universul*”. Prețul de intrare: De persoană 3 cor., de familie 8 cor. Începutul la 8 oare seara. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor publica. Ofertele mărimoase să se trimită la adresa prezidentului *Liviu J. Dan*, rig. în drept, *Kolozvar*, *Wesse-lényi M.-utca 3.*

Necrolog. † *Avram Breban*, preot greco-catolic în Mocira, a repausat la 1 Iunie a. c. în al 36 an al vieții și al 34-lea al preoției sale.

— † *Constantin Sima* preot gr. cat. în Negreni după grele suferințe la 30 Maiu, în etate 85 a vieții și a preoției 65 și-a dat sufletul său nobil în mâinile Creatorului, provăzută cu sf. taine a muribunților.

— Prof. *Ioan F. Negruț* a avut durerea de-a pierde pe neuitatul său tată, economul † *Simeon F. Negruț*, mort la Sucutard la vrâsta de 90 ani, deplâns de trei feciori și o fată.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. B. Se înțelege, că numai de bancnotele vechi poate fi vorba.

Multora. „*Mulțumite*” nu putem publica, decât câte una și pe rând. Rog aveți răbdare.

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas—Tatăl.

(Continuare).

VII.

Caesarul nu-și uită de tinăra Acte nici chiar în mijlocul acestor serbări mari. Acte eră cu totul sub impresia triumfurilor când se pomeni cu doi sclavi Liburnieni, cari o rugară în numele lui Nero, să vină cu ei.

Acte ascultă mașinal atât eră de înspăimântată la gândul că devenise iubita acelui om, a cărui nume nu se putea pronunța fără groază.

La templul Concordiei o așteptă o lectică. Acte să așeză în ea și când sclavii ridicară pe umeri povara cea ușoară, frumoasa copilă să lasă involuntar pe spate între pernele de mătăasă. Ei merseră mai întâi spre palat, apoi cotind printr'un șir de arbori umbroși, să opriră înaintea unei căsuțe. Sclavii așternură numai decât covoră de purpură împrejurul lecticei încât favorita împăratului putea să se scoboare pe unde-i plăcea. Apropiindu-se de casă, poarta să deschisă dinaintea ei; se vedea că o așteptau. După ce trecu pragul, ușa se închisă, fără ca Acte să fi observat fața portarului. Odaia, în care intrase avea pereți de marmură acoperiți cu covoră scumpe. Acte, obosită de drumul cel lung se trânti pe un pat de purpură și în scurtă vreme auzi resonând la căpătâiul ei muzica cea dulce, care o vrăjisi atât de mult, de când o auzise prima oară.

Eră Nero.

El știa foarte bine că ce efect are muzica aceasta asupra tinerei fete. Pe jumătate inconștie se lăsă în voia Sabinei, care o desbracă, conducându-o în baia de alături. Într'un uriaș bazin de marmură plutiau roze de apă și narcisuri, iar pe lângă treptile bazinului eră o mică luntriță împodobită cu mărgăritare. Pe trepti ședeau fete de toate limbile, în costume cari se asemănă cu al florilor. Erau femei latine, arabe, indiene și gallice, înfățișind fiecare câte o floare în costumele lor de fluturi. Frumuseța și grațiile lor întreceau orice închipuire omenească. Și totuși Acte eră cea mai frumoasă dintre toate, asemenea nimfei din poveste și tovarășile ei îi admirau frumuseța desăvârșită. Tinăra femeie greacă se jucă câțva vreme, alungându-se cu tovarășile ei prin bazin, uitând trecutul cu desăvârșire. Într'un târziu își aduse aminte de Sabina și să uită să o vază. Aceasta ședea întinsă pe un covor lângă perete. Acte o rugă glumind să vină și ea în baie dar sclava răspunse printr'un gest negativ, acoperindu-și fața cu mâinile. Acte ieșind din baie mersé la Sabina ca să-i ajute la toaletă. Abia să apropie însă de Sabina, când aceasta, cu o mișcare foarte repede, o mușcă de umăr, cu toată puterea. Sângele țipl și Sabina înspăimântată de ce făcuse, o luă la fugă. La strigătul ei, celealalte sclave grăbiră să o încunjure, dar Acte te-

mându-se că Sabina are să fie prea aspru pedepsită pentru fapta aceasta nu le spusă nimic, ci le zise că se rănisi la umăr lunecând pe marmura cea lucie. Sclavele o însoțiră în cealaltă odaie, o culcară pe un pat de mătăasă, și ea adormi încurând.

Când se trezi eră deja în amurg și să părea că zărește în celalalt colț al odăii o ființă omenească.

Eră o matroană romană de o înfățișare prințiară. Apropiindu-se de patul fetei se uită lung la ea fără să zică o vorbă, în vreme ce Acte încremenisă de spăimă. Într'un târziu îi zise:

— Tu ești dară fata aceea din Corint, care și-a lăsat părinții și țara de dragul împăratului? Într'o clipă Acte înțelese pe deplin situația tragică în care să afla. O sudoare rece îi acoperi fruntea și fața i-să făcu galbină ca ceara. Îi răspunse apoi cu un gemet desnădăjduit:

— Da, eu sânt nenorocita aceea.

Urmă un răstimp de tăcere. Acte nu îndrăznia să-și ridice ochii spre matroana romană, dar când aceasta o mângăie adiindu-i fața, prinsă puțin curaj și-o privi drept în ochi. Matrona îi zise acum, pe un ton mai pretinesc:

— Ascultă-me, copilă. Poate-că zeii te-au trimis în calea lui, căci tu-mi apari așa de copilă încă. Tu nu ești născută pentru a păcătui. Poate-că tu ești predestinată să împedeci și să îmblânzești furia groaznică a împăratului.

— Crede-me nobilă matroană, că am greșit când mi-am părăsit patria și părinții, dar află că nu sânt păcătoasă, căci eu am făcut-o de dragul cântărețului Lucius, despre care nu știam că e puternicul împărat. Văzând ce am făcut, vreau cel puțin să văd pe alții fericiți, de aceea te rog spunemi, ce dorești să fac în interesul tău, și voi face.

— Spune-mi, copilă, înainte de toate, cunoști tu pe acela, de care ți-ai legat viața?

— După cum ți-am spus, nu-l cunosc căci eu mă îndrăgisem de cântăreț și nu de Nero. . . Și abia acum am aflat că Lucius și Nero sânt aceeaș persoană.

— Acum așa dar când știi că te-ai alipit de Nero, cunoști-l tu, ce fel de om este el?

— Mi-s'a spus încă din copilărie, că Nero este asemenea zeilor.

— Greșești copilă, îți voi spune eu cine e Nero.

— Te ascult cu groază.

— Lucius, adecă Nero nu-s'a născut în umbra tronului, ci el s'a apropiat de tron numai pe baza căsătoriei și a ajuns stăpân pe el numai prin crimă.

— Cunosc povestea, dar după cât știu eu, nu el a săvârșit crima.

— Care va să zică, te îndoești? Ei bine, am să-ți spun lucru, după cum s'a întâmplat.

— Ai auzit de bună samă că Brittanicus, fratele lui Nero, care încă își forma drept la tron, a murit în mod subit. Adevărul e că bietul Brittanicus a fost asasinat de cătră Nero. În cărcerile de aici să află o femeie care să pricepe la toate soiurile de veninuri. Ea a pricinuit moartea mai

multor familii de aici. Ea e și complicea lui Nero. Chemând-o într'o zi la el li ceru venin, care omoară sigur și repede; dădură apoi de probă din acest venin unui porc sălbatic, care crepă numai decât, fără să fi guștat măcar. În cealaltă zi Brittanicus se îmbolnăvi iar sara era mort. Pe trupul celui înveninat apărură pete vinete și verzi; Nero ca să-și acopere crima ordonă ca trupul lui Brittanicus să fie ars numai decât. Cum era însă o ploaie torențială, rugul a fost stins de patru ori, zeii voiau pe semne, să descopere fărădelegea. Atunci Nero demândă să se obducă cu rășină trupul lui Brittanicus și îi dete foc din nou. Astfel a învins ticăloșia!

Acte își acoperi fața cu mâinile suspinând. Matroana urmă:

— Din ziua aceea Nero lăpăda masca pe care o purtase până acum. El păși pe față și cei ce i-se împotriveau, o plăteau cu viața iar cei-ce cutezau să-i dea sfaturi, erau trimiși în exil, dupăcum a pățit și nevastă-sa Octavia, căreia îi datora tronul. Caesarul Claudius Nero — Lucius al tău — se strecoră în fiecare noapte din palat, travestit în haine de sclav, se înfundă în vre-un bordei din margina orașului, benche-tuind toată noaptea cu derbedei beți și cu femei stricate. Foarte adese petrecerea se sfârșește cu pâruială și împăratul infuriat ca o fiară, sfârtică atunci hainele femeilor și mutilează bărbații — și nu cutează nici unul să i-se împotrivescă, deoarece toată lumea știe, că sclavul travestit și beat e Caesarul însuș, Claudius Nero!

— Nu-i adevărat, calomniezi — exclamă Acte — cine ești tu de cutezi să vorbești astfel despre împărat?

— Nu cerceta, copilo, dar crede-me, că nici nu ți-am descoperit încă adevărul deplin.

— Spune dară, dacă împăratul e așa de rău, cum de îndrăznești totuș să vorbești astfel de lucruri despre el, fără să-ți fie teamă, că are să te ajungă pedeapsa? Nu ti-e frică de el?

— Într'adevăr, mi-se poate întâmpla foarte ușor, dar în sfârșit, sunt pregătită la orice.

— Și pentru ce te expui dar?

— Pentru că eu nu mă pot despărți de el.

— Femeie, spune-mi în sfârșit cine ești!

— Sunt mama lui Nero!

Acte se ridică speriată, aruncându-se la picioarele matroanei:

— Agrippina?! — Împărăteasă, stăpână, spune-mi, învață-me ce să fac, voi să-ți fiu sclava cea mai umilită, cere-mi ce vrei și voi îndeplini, dar nu-mi cere un singur lucru: să nu-l mai iubesc; căci cu toate că mi-ai descoperit atâtea lucruri grozave, îl iubesc totuș cu patimă oarbă.

— Ridică-te, copila mea, și fi liniștită. Dorința mea este, ca tocmai iubirea aceasta curată să-i dea impuls pentru o nouă viață. Doresc să te iubească numai pe tine și nu și pe altele.

(Va urmă).

Monografiile comunei.

Concurs cu premii.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” și-a luat de scop, ca prin împărțirea de premii în bani să dea îndemn și ajutor aceluia din cârturarii nostri, cari s'ar hotărî să facă descrierea amănunțită (monografia) a comunelor din comitatul Sibiu.

Fiecare lucrare are să cuprindă descrierea (monografia) unei singure comune, putând de altfel incurge despre o singură comună și mai multe lucrări.

Lucrările incurse se vor examina de un juriu literar, la propunerea căruia, comitetul Reuniunii agricole va conferi deocamdată următoarele 3 premii și anume:

Lucrarea care, va fi aflată de cea mai bună, se va premia cu 90 cor.

Lucrarea declarată ca a două de bună se va premia cu 60 cor.

Lucrarea declarată ca a treia de bună se va premia cu 50 cor.

Incurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1908.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei încât se pot afla date dela întemeiere și până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naționalitatea și religia lor. Câți știu ceti și scrie. Starea morală și materială a locuitorilor în trecut și în prezent. Starea sanitară, traiul, ocupațiunea. (Câți au absolvat școli mai înalte, anume cine și ce ocupație are; câți sunt aplicați la meserii, la negoț sau la alte întreprinderi?) Îmbrăcămintea etc. a locuitorilor. Obiceiurile și datinile. Credințele deșarte. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveștile, glumele etc. Limba vorbită cu toate particularitățile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor și a celorlalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi și cam câți oameni locuiesc în una.

Descrierea edificiului școlar, anul zidirei lui, numărul încăperilor, al învățătorilor și al elevilor, mijloacele din cari se susține și eventualele izvoare, din care s'ar putea susține și pentru viitor școala. Câți învățători au funcționat la școală și cum se numesc ei.

Descrierea edificiului bisericeii, cu anul zidirei, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane încăp în biserică. Dacă în biserică se găsesc lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură, etc. Mijloacele bănești ale bisericii, fondul propriu și celelalte eventuale fonduri și fundațiuni. Cercetarea bisericeii. Numele preoților cari s'au perondat etc.

Descrierea progăzii (cintirimului) cu crucile, stâlpii, cu pomii și cu celelalte po-doabe închinat de poporațiune în amintirea iubiților repauzați.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale și a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărimea și felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor și a soiurilor de poame; descrierea școlii de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot cu mărimea lui de odinioară și de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fănațe), viilor, pășunilor, pădurilor și a pă-

mântului neproductiv. Unelele întrebunțate la lucrarea pământului, odinioară și acum, plantele ce se cultivă și plantele a căror cultură nu este cunoscută dar ar fi potrivite a se cultivă. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebunțează de locuitori și câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor și a altor animale. Soiul, prețul și numărul lor. Aici să se arete anume ce s'a făcut pentru îmbunătățirea rassei și ce ar fi de făcut și cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea așezămintelor din comună cum și a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat de P. Simu, a comunei Guraraului de I. Muntean și a comunei Râhău de N. Cărpinișan.

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură” din comitatul Sibiu” să se trimită până la 1 Octombrie n. 1907. Ele să se însoțească de un plic (cuvertă) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji ca lucrările aflate bune și premiate să fie tipărite.

Sibiu, 27 Maiu 1907.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Panteleon Lucața,
prezident.

V. Tordășianu,
secretar.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul”, revistă literară. Anul VI. Nr. 21. Zamfir C. Arbure. Elementul inconștient în mișcările mulțimei. — Ss. Hilariantă. („Pastişare” după Goethe). — Ecaterina Pitiș, De ce nu vii? (poezie). — I. Borcia, Flori de primăvară (sonete). — C. Sandu-Aldea, Frați de cruce. (nuvelă, II). — St. O. Iosif, Taină (după Wolff). — Izabela Sadoveanu-Evan, I. Al. Brătescu-Voinesți: „In lumea dreptății” (Dare de seamă). — G. Săpunaru, Pe coastă (poezie). — G. V. Botez-Gordon, Samariteanca (traducere din Edmond Rostand). St. Pop, Cronică: D. Russo, Studii bizantino-române. — P. C. Godescu, Apostolii neamului. M. Gaster, Contribuții românești la mitologia slavă. — Gr. Crețu și păr. Antonovici, Vechi tipografii românești. — Al. Șcepkin. In doruri (poezie). — Poșta redacției.

„Revista politică și literară”, Anul I. Nr. 9. cu următorul sumar: Dr Cassiu Maniu, 3/15 Maiu. — M. Străjan, Pesimismul. — Em. Gârleanu, La moarte. — D. Nanu, Revedere. Din vechi scrisori. (poezie). — O scrisoare a lui Simion Bărnuțiu către frații Golești. — Amicul, Cântece. — Tribuțiu, Serenadă. (poezie). — Al. Ciura, Revedere. A. C. Cronica politică. — Dr. St. Pop, La istoria limbei româno-bănățene vechi. — (Cercetări filologice). — Reviste. — Redacțional.

Editor: Iunie Br. Hodoșiu. Prim-redactor: Aurel Ciato. Să poate procura cu prețul de 10 cor. la an; 5 cor. 1/2 an. Pentru România și străinătate 12 lei; 6 lei 1/2 an. Abonamentele să se trimită la adresa: Aurel Ciato, Blaj (Balázsfalva) Ungaria.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să afle de vânzare la Librăria seminaryală și costă 5.40 cor. + 30 fil. porto. Pentru România 6 lei.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție respnz.: Augustin Gruțița.

Să caută

un învățăcel

care să fi absolvat cel puțin 1 cl. gimnazială și cu purtare morală bună în *prăvălia de specerie* alui

Daniel Radivojevits.
în Bozovics.

(23) 1—2

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească greco-catolică din Scoreiu dă în licitațiune publică minuendă, *Duminecă înainte de Rusalii*, adică în 3/16 Iunie a. c. la 2 oare după amezai la locuința notarului bisericesc, clădirea turnului și repararea fundamentală a bisericeii pe baza „Planului” și al „Preliminarului de spese” aprobate de Preaveneratul Conzistor din Blaj sub Nrii 2577 și 3448—1906.

Prețul întreg al edificării, în înțelesul „Preliminarului” e de 5629 coroane 08 fil. Materialul de clădire aflat în posesiunea comunei bisericești are să și-l procure întreprinzătorul dela aceea, în înțelesul „Condițiunilor de licitare” aprobate sub Nro 2555—1907; solviadu-l după prețurile locale.

Licitanții au să depună un vadiu de 5% din suma de licitare. Comitetul parohial își rezervă dreptul a dă întreprinderea clădirei aceleia, pe care-l va alege. Pentru licitant contractul are valoare îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea aceleia din partea locurilor mai înalte bisericești.

Planul de clădire, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea ori și când la notarul bisericesc.

Scoreșu în 26 Maiu 1907.

Ioan Pop David,
paroh gr. cat.
president.

Ioan Georgescu,
notar bisericesc.

(22) 1—2

A apărut: LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“	
crudo	6 cor.
legat	9 „
Pe hârtie velină consistentă:	
crudo	5 cor.
legat	8 „

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög — Blaj.

— Valabilă dela 1 Octombrie n. 1906. —

cătră	g a r a	dela
	Teiuș—Tövis	
12-48	tren de persoane	1-02
7-55	tren accelerat	12-22
7-02	tren mixt (numai Joia)	4-05
2-52	tren accelerat	2-15
1-20	tren de persoane	9-05
	Copșa—Kis-Kapus	
1-07	tren de persoane	12-43
12-23	tren accelerat	3-34
4-09	tren mixt (numai Joia)	6-53
2-14	tren de persoane	2-15
9-06	tren accelerat	2-51
	Parajd	
3-02	tren mixt	8-44
2-43	tren mixt	6-48
9-11	tren de persoane (Luni, Mercuri, Sâmbătă)	12-38

Pentru economi!

„Peronospin“ Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporei, la stropirea viilor. □ □ □ □
Neasămănat cu, mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“, decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu piatră vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatră vânăta astăzi foarte scumpă.

Ca fiștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“, dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinețe, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatră vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Praful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revânzătorii-comercianții căpăta rabat corăspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuintarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însămnătate este pentru ori care econom a întrebuintă acest prav de îngrășare, căci prin acesta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuintarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuinteze această unsoare — a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voințe a-și prepară rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuinteze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț să căpăta pentru rachiul de prune, slibovitza, borovicika, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se căpăta la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

== Szászváros, Piața școalei 41. ==

(16) 8-10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

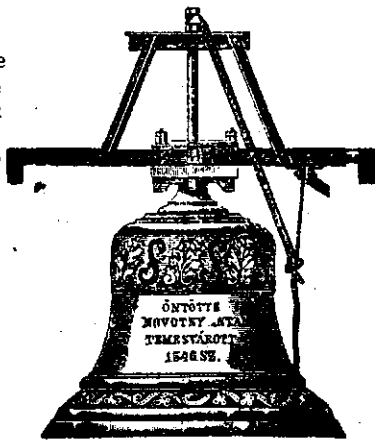
(8) 50-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturii ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(7) 50-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

☼ contra pericolului de incendiu și esplosiune. ☼
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

☼ ☼ asupra vieții omului ☼ ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

90,981.088 coroane.

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.